

Szanse i zagrożenia dla polskiego rolnictwa

z czwartego rozdziału pracy magisterskiej

„Na członkostwo w Unii Europejskiej patrzymy zazwyczaj przez pryzmat oczekiwanych skutków i korzyści ekonomicznych, jednak takie czysto rachunkowe podejście jest z całą pewnością niewystarczające. Skutki członkostwa Polski z Unią Europejską nie dadzą się określić jednym miernikiem, nie ma możliwości dokładnej kwantyfikacji tych skutków, biorąc pod uwagę ilość i różnorodność czynników wpływających równocześnie na rozwój gospodarczy kraju, ich wzajemne oddziaływanie, jak również ich polityczny, społeczny, ekonomiczny i instytucjonalny wymiar.”^[1]

Członkostwo w tym ugrupowaniu jest dla Polski szansą rozwoju gospodarczego kraju, w tym dla sektora rolnego i gospodarki żywnościowej. Integracja polskiego rolnictwa z rolnictwem Unii Europejskiej jest historyczną zmianą usytuowania rolnictwa w gospodarce i w życiu społecznym kraju, w polityce gospodarczej a także w polityce rolnej i rozwoju wsi. Z członkostwa Polski w Unii Europejskiej mogą wynikać dla polskiego rolnictwa jak i dla krajów członkowskich, z jednej strony korzyści i szanse a z drugiej koszty i zagrożenia.

Wejście do zjednoczonej Europy stawia wyzwania i wysokie wymagania przed polskim rolnictwem. Aby wejść do Unii Polska musiała i dalej musi dostosować się do wielu zmian w polityce rolnej. Musi przezwyciężyć wiele barier rozwojowych takich jak: duże bezrobocie na obszarach wiejskich, niekorzystna struktura agrarna, niska wydajność i efektywność oraz brak konkurencji ze strony produktów rolnych.

Wejście Polski do UE jest jedyną szansą nadrobienia opóźnień cywilizacyjnych, jakie powstały w ostatnich dziesięcioleciach na obszarach wiejskich, daje szansę na odbudowanie silnego polskiego rolnictwa, zmniejszenie przepaści gospodarczej, a także umożliwienie polskim produktom na konkutowanie na rynkach europejskich i światowych.

Unia Europejska jest potrzebna Polsce, ale także Polska jest potrzebna Unii, nie jako źródło potencjalnych konfliktów i waśni ze Wschodu, a jako ważne ogniwo budowy nowej architektury międzynarodowego bezpieczeństwa i ogólnoeuropejskiej współpracy.^[2]

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej oznacza szansę na zdynamizowanie procesów rozwoju społeczno gospodarczego kraju. Oznacza skierowanie znaczących funduszy nie tylko do samego rolnictwa, ale też na obszary wiejskie, poprzez fundusze strukturalne. Po raz pierwszy od wielu lat polityka rozwoju wsi nie jest realizowana jedynie poprzez wspieranie rolnictwa, ale poprzez wiele działań z zakresu polityki edukacyjnej, infrastrukturalnej, przedsiębiorczości oraz ochrony środowiska.^[3]

Integracja stwarza Polsce szanse na odrobienie opóźnień cywilizacyjnych istniejących w rolnictwie pomiędzy Polską a krajami członkowskimi UE w drodze wzrostu skali produkcji i wyższej efektywności ekonomicznej.^[4] Polskie rolnictwo dzięki integracji może uzyskać następujące korzyści:

Otwarcie rynków Unii dla polskich produktów. Dostęp do Jednolitego Rynku Wewnętrznego oznacza, że polskie towary zyskają nieograniczony dostęp do rynków innych państw członkowskich, do największego rynku światowego żywności. Przed Polską otwiera się swobodny dostęp do rynku około 420 mln konsumentów, w których siła nabywcza jest znacznie wyższa niż w Polsce.^[5] Z dniem członkostwa znikają wszelkie bariery wymiany handlowej, które utrudniały polskim dostawcom dostęp

do rynków Unii Europejskiej, a co za tym idzie wzrost eksportu na polskie artykuły rolno-spożywcze.

Korzyści przyjęcia WPR. Polska jako członek UE została objęta mechanizmami wspólnej polityki rolnej. Włączenie polskiego rolnictwa w mechanizmy WPR ma istotny wpływ na sytuację ekonomiczną rolnictwa. Największą korzyścią płynącą z objęcia polskiego rolnictwa wspólną polityką rolną jest pomoc finansowa dla rolnictwa. Polska plasuje się w czołówce wsparcia dla rolnictwa z budżetu unijnego. Polska w ramach członkostwa otrzymuje duże transfery pieniężne na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich. Przykładowe formy wsparcia to gwarantowane ceny na mleko, podniesione ceny skupu, różnorodne dotacje, dopłaty bezpośrednie, rekompensaty na zalesianie, premie za każdą sztukę bydła oraz wiele innych form pomocy finansowej. Polskie rolnictwo zostało objęte takimi programami jak PHARE, SAPARD, PROW, SPO. W ramach tych programów oprócz dużej formy wsparcia finansowego polskie rolnictwo i obszary wiejskie zostaną poddane restrukturyzacji i modernizacji. W sumie w latach 2004-2006 z funduszy strukturalnych UE Polska otrzyma 8,631mld euro.^[6]

Poprawa sytuacji dochodowej rolników. Kolejną szansą dla polskiego sektora rolnego związaną z integracją ekonomiczną w UE jest wzrost dochodów polskich rolników. Możliwości takie wynikają z wyższych w UE cen rolnych na wiele produktów oraz stosowanie dopłat bezpośrednich do produkcji. Swobodny przepływ artykułów rolnych między Polską a UE spowoduje, że ceny na rynkach polskich będą kształtować się na takim samym poziomie jak na rynkach unijnych. Taka sytuacja pozwoli na uzyskanie większej stabilności cenowej, doprowadzi do wzrostu wydajności produkcji, a przede wszystkim do wzrostu dochodów rolników. Ocenia się, że dochody polskich rolników w pierwszych dwóch latach akcesji wzrosły o 25-30%, a każdy kolejny rok członkostwa przyniesie dalszy wzrost, gdyż z roku na rok rolnicy będą otrzymywać rosnące dopłaty bezpośrednie.^[7] Wzrost dochodów polskich rolników dzięki członkostwu przyczyni

się do zmniejszenia dysproporcji dochodów w relacji do innych grup zawodowych.

Wzrost poziomu życia rolników. Jednym z priorytetowych celów Wspólnej Polityki Rolnej jest poprawa jakości życia mieszkańców terenów wiejskich. Oprócz wzrostu dochodów rolników, dużą uwagę skupiono na restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa i obszarów wiejskich, które stwarzałyby szansę na poprawę sytuacji jej mieszkańców. Założenia restrukturyzacji rolnictwa zakładają powiększenie powierzchni polskich gospodarstw rolnych i zmniejszenie liczby osób zatrudnionych w rolnictwie przy jednoczesnym zwiększeniu zatrudnienia w sektorze nietowarowej produkcji rolnej oraz pomoc finansowa na szkolenia i dostosowanie gospodarstw do wymogów UE. Restrukturyzacja i modernizacja obszarów wiejskich zakłada także poprawę infrastruktury gospodarczej na obszarach wiejskich, wzrost liczby połączeń do sieci wodociągowej, gazowej kanalizacyjnej oraz wzrost liczby użytkowników telefonów. Wszystkie te działania są zawarte w Planie Rozwoju Obszarów Wiejskich, który jest finansowany z funduszy strukturalnych.

Szansa dla produkcji ekologicznej w Polsce. Otwarcie rynków Unii Europejskiej dla polskich produktów jest szansą na rozwój produkcji i żywności ekologicznej. Pozorne zacofanie naszego kraju jest atutem atrakcyjności na rynkach Europy Zachodniej. Polska posiada niewykorzystane dotąd potencjalne możliwości. Krajobraz rolniczy stanowi ogromną wartość w skali Europy. Polskie obszary wiejskie zachowały swoje unikatowe walory. Rzeźba terenu, różnorodność warunków glebowych i klimatycznych sprawia, że posiadamy duże zróżnicowanie siedlisk i krajobrazów naturalnych. Taki charakter zachowały siedliska błotne i torfowiskowe, ekstensywne łąki i pastwiska położone w naturalnych dolinach rzecznych. Proces produkcji odbywa się w zgodzie z ekologią i poszanowanie przyrody. Polska hoduje wiele odmian, które zostały wycofane z rynków Unii Europejskiej, gdzie dominuje intensywna przemysłowa produkcja

rolna.

W przeciwieństwie do państw członkowskich w Polsce występuje niska intensywność produkcji, co za tym idzie rolnictwo nie dokonuje spustoszeń w środowisku i krajobrazie. Wiele państw Europy Zachodniej stawia na zdrową i wysoką jakość produktów. Społeczeństwo europejskie zmienia powoli swoje upodobania odchodząc od rolnictwa uprzemysłowionego a coraz zwiększa uwagę skupia na żywności ekologicznej. Rolnictwo europejskie nastawione jest na wysoką wydajność i nie jest w stanie sprostać wymaganiom społeczeństwa. Oczekiwania te, jednak może spełnić polskie rolnictwo, które jest nastawione na zdrową i wysoką jakość produktów. Ta szansa daje wiele możliwości małym gospodarstwom, które nie miałyby szans na rynkach masowych. Jeśli Polska postawi na rolnictwo ekologiczne i stopniowo dostosuje się do unijnych wymogów higieny produkcji i przetwórstwa to w niedługim czasie nasze produkty będą konkurować na unijnych rynkach.

Dodatkowe źródło dochodu-agroturystyka. Polskie obszary wiejskie jak w/w posiada bardzo korzystne walory naturalne dla rozwoju agroturystyki. Dotyczy to przede wszystkim obszarów o niskim poziomie uprzemysłowienia, małym udziale zatrudnienia w zawodach pozarolniczych oraz korzystnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych. Zachowane walory przyrodnicze i kulturowe są szansą rozwoju turystyki kulturowej przez organizacje zintegrowanych szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych oraz adaptacja zabytków na cele hotelarskie, informacyjne, edukacyjne oraz muzealne. Ożywienie terenów wiejskich jest możliwe dzięki małym firmom, które angażowałyby swój kapitał, a także fundusze strukturalnym, które dzięki członkostwu otrzymujemy. Dla większości gospodarstw stwarza to miejscowej ludności wiejskiej dodatkowe źródło dochodów, a przy tym podnosi atrakcyjność regionów wiejskich.

Korzyści wynikające ze wzrostu cen i płatności bezpośrednich. Potencjalne korzyści dla polskiego rolnictwa wynikają głównie

z objęcia go Wspólną Polityką Rolną UE. Otwarcie rynku unijnego spowoduje, że nastąpi wyrównanie cen, a co za tym idzie wzrost wydajności, a przede wszystkim wzrost dochodowości rolników. Korzyści cenowe z integracji z UE odniosą przede wszystkim producenci żyta, mleka oraz żywca wołowego. Stracić mogą producenci pszenicy i rzepaku, ale ich straty zostaną pokryte z dopłat bezpośrednich. Kwoty dopłat bezpośrednich do: zbóż oleistych, wysokobiałkowych, chmielu, tytoniu, skrobi ziemniaczanej, suszu paszowego, bydła i owiec szacuje się na około 14,3 mld zł rocznie^[8].

Spadek bezrobocia na obszarach wiejskich. Z raportów wynika, że nastąpi wzrost o około 240 tys. nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich. Wzrost ten ma nastąpić z tytułu wykorzystania środków z programu SAPARD poprzez rozwój i różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich. Działanie to ma na celu: rozwój potencjału obszarów wiejskich oraz zapewnienie rolnikom dodatkowych źródeł dochodu, a mieszkańcom obszarów wiejskich zatrudnienia poza rolnictwem, rolnikom, którzy świadczą usługi na rzecz ochrony środowiska ma zapewnić dodatkowe źródło dochodu, a także realizacja pilotażowych projektów w zakresie programów rolno-środowiskowych i zalesień.^[9]

Możliwość korzystania z tych samych instrumentów wspierania rolnictwa, do których mają uprawnienia producenci rolni krajów UE. Z dniem wejścia Polski do UE, Polska stała się pełnoprawnym członkiem tej Wspólnoty. Jako jeden z krajów UE ma prawo i obowiązek korzystania z instrumentów wsparcia rolnictwa na takich samych warunkach jak pozostałe kraje. Dotyczy to zarówno instrumentów bezpośredniego wsparcia dochodów rolniczych jak i istniejących w Unii programów stymulujących zmiany strukturalne w rolnictwie i jego otoczeniu.^[10]

-
- [1] E. Kawecka-Wyrzykowska, E. Synowiec: op. cit., s.729,739.
- [2] M.J.Perczyński: Szanse i zagrożenia na drodze do Unii Europejskiej, Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 1997.
- [3] W. Poczta, Ł. Hardt: Skutki integracji Polski z UE dla rolnictwa i obszarów wiejskich, ukie.gov.pl
- [4] J. Siekierski: koszty i korzyści z integracji polskiego rolnictwa w UE, Chrzanów 1999.
- [5] R. Urban: Dostosowanie polskiego rynku rolnego do wymogów UE, Agencja Rynku Rolnego, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki żywnościowej, Warszawa 2003.
- [6] A. Władyniak -Bujanowska: Fundusze strukturalne w Polsce w pierwszym roku członkostwa w UE, Biuletyn Informacyjny-Wspólnoty Europejskie nr 7/8 (164/165) 2005.
- [7] W. Józwiak: Korzyści dla rolników-Polska wiś europejska, nr 9/ 2003.
- [8] Raport w sprawie korzyści i kosztów integracji Rzeczypospolitej Polskiej z UE, ukie.gov.pl
- [9] Biuletyn informacyjny-Wspólnoty Europejskie nr 4 (139) 2003.
- [10] J. Babiak: Proces integracji z UE, Szanse i zagrożenia dla mieszkańców wsi, rcie.zgora.pl

Dla osób szukających pomocy w pisaniu prac z różnych dziedzin polecamy serwis [pisanie prac](#) z prawa, administracji, zarządzania, marketingu, pedagogiki i wielu innych dziedzin.